תנ״ך · אחרונים

בעניין מספר הפסוקים התיבות והאותיות בתורה

הרב יצחק יוסף זילבר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בעניין מספר הפסוקים התיבות והאותיות בתורה

הרב יצחק יוסף זילבר

מקור הטקסט: תורת אמת · רישיון: CC BY-NC-SA 2.5

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בעניין-מספר-הפסוקים-התיבות-והאותיות-בתורה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פתיחה 4
א. ענין וא"ו דגחון 5
ב. ענין דרש דרש 8
ג. בענין והתגלח חציין של פסוקים 8
ד. ענין עי"ן דיער 10
ה. ענין והוא רחום חציו דפסוקים 11
ו. בענין מספר הפסוקים שבתורה 12

פתיחה

גרסינן במסכת קידושין (דף ל', ע"א): לפיכך נקראו ראשונים סופרים שהיו סופרים כל האותיות שבתורה, שהיו אומרים וא"ו דגחון (ויקרא יא, מב) חציין של אותיות של ס"ת, דרש דרש (ויקרא י, טז) חציין של תיבות, והתגלח (ויקרא יג, לג) חציין של פסוקים, יכרסמנה חזיר מיער (תהלים פ, יד) עי"ן דיער חציין של תהלים, והוא רחום יכפר עון (תהלים עח, לח) חציו דפסוקים. בעי רב יוסף, וא"ו דגחון מהאי גיסא או מהאי גיסא, א"ל ניתי ס"ת ואימנינהו, מי לא אמר רבה בר בר חנה, לא זזו משם עד שהביא ס"ת ומנאום, א"ל אינהו בקיאי בחסירות ויתירות אנן לא בקיאינן. בעי רב יוסף, והתגלח מהאי גיסא או מהאי גיסא, א"ל אביי, פסוקי מיהא ליתו לימנוה, בפסוקי נמי לא בקיאינן, דכי אתא רב אחא בר אדא אמר, במערבא פסק ליה להאי קרא לתלתא פסוקי, ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן (שמות יט, ט). ת"ר חמשת אלפים ושמונה מאות שמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי ס"ת, יתר עליו תהלים שמונה, חסר ממנו דברי הימים שמונה", עכ"ל הגמ'.

אחר העיון ובדיקת אותיות, תיבות ופסוקי התורה, נמצא כי:

א. וא"ו דגחון אינה האות האמצעית.

ב. "דרש דרש" אינו אמצע התיבות.

ג. "והתגלח" אינו אמצע הפסוקים.

ד. עי"ן דיער אינו חצי תהלים.

ה. "והוא רחום יכפר עון" אינו במחצית פסוקי תהלים.

ו. מנין פסוקי התורה הינו 5,845 פסוקים ולא 5,888

ז. תהלים מונה 2,528 פסוקים - ואינו מרובה מהתורה.

ח. בדברי הימים ישנם 1,656 פסוקים בלבד.

איזה קשר בין תורה, תהילים ודברי הימים? מדוע לא להשוות שופטים וישעיהו? אך ידוע, כי חכמינו הקדושים בכותבם הגמרא לא כתבו דברים בלתי נכונים, ולכן יש שתי אפשרויות: או שכתבו סודות תורה במעטה ספורים, או שהגירסא לא נכונה. בחומש "כי לא דבר ריק הוא מכם" (דברים ל"ב מ"ז), מה שכתוב בתורה ונאמר בחז"ל (ירושלמי כתובות סוף פ"ח דף נא) כי לא דבר רק הוא מכם ואם רק הוא מכם למה שאין אתם יגעין בה. ואם אתה אינו מבינו, צריך לעיין וליגע, ויגעת ומצאת תאמין.

א. ענין וא"ו דגחון

בלמדי את הסוגיה הנ"ל עם בני ר' בן ציון שיחי', חשבנו שאולי הכוונה לאותיות המשונות שבתורה, ולא לכל אותיות התורה. בדקתי ומצאתי כי ישנן שתי גירסאות בדבר, לפי ספרי התורה שלנו ישנן 16 אותיות גדולות וקטנות, ולדעת רבינו יוסף טוב עלם (מובא במחזור ויטרי חלק ב' עמ' 673) ישנן 32 אותיות משונות. ולפי שתי הדעות, ו' דגחון הינה האות האמצעית, 8 מצד אחד ו-8 מהצד השני לדעה אחת, או 16 מצד אחד ו-16 מהצד השני לדעה השניה. ואולי אפשר לדייק כן מלשון הגמ', שלא כתוב חציין של אותיות התורה, כפי שכתוב לעיל מיניה, "שהיו סופרים כל האותיות שבתורה", אלא כתוב "חציין של אותיות של ספר תורה, - כמו שכותבים אותן בספר תורה. סופרים כל האותיות "שבתורה" – לא ש"בספר התורה".

וברמב"ם בפ"ז מהל' ספר תורה ה"ח כתב וז"ל: "ויזהר באותיות הגדולות ובאותיות הקטנות וגו' כמו שהעתיקו הסופרים איש מפי איש" עכ"ל. ורבינו בחיי על התורה (בראשית י"א פס' ל"ב) כתב: "והנה זה משלימות התורה ומן הרמזים הצפונים באותיותיה, כי ע"כ באו בתורה אותיות הפוכות ותלויות, וכן עקומות ולפופות, וכן גדולות וקטנות, וכן מנומרות ונקודות", (יתגלו מתוכם חמישים שערי בינה שנתגלו למשה) עכ"ל.

אם נקח את האותיות המשונות בספרי התורה שלנו, גדולות וקטנות, מלבד הוא"ו קטיעא של "את בריתי שלום" (במדבר כח, יח) שזהו מקרה יחיד בכל התנ"ך, אזי נקבל את התמונה הבאה:

חומש בראשית:

בראשית (א, א) – **ב'** גדולה

בהבראם (ב, ד) – **ה'** קטנה

ולבכתה (כג, ב) – **כ'** קטנה

קצתי בחיי (כז, מו) – **ק'** קטנה

= ארבע אותיות משונות: אחת גדולה + שלוש קטנות

חומש שמות:

נצר חסד (לד, ז) – **נ'** גדולה

אחר (לד, יד) – **ר'** גדולה

= שתי אותיות משונות: שתים גדולות

חומש ויקרא:

ויקרא (א, א) – **א'** קטנה

מוקדה (ו, ב) – **מ'** קטנה

גחון (יא, מב) – **ו'** גדולה

והתגלח (יג, לג) – **ג'** גדולה

= ארבע אותיות משונות: שתים גדולות + שתים קטנות

חומש במדבר:

יגדל (יד, י"ז) – **ל'** גדולה

= אות אחת משונה: אות גדולה

חומש דברים:

שמע (ו, ד) – **ע'** גדולה

אחד (ו, ד) – **ד'** גדולה

וישלכם (כט, כז) – **ל'** גדולה

הלה' (לב, ו) – **ה'** גדולה

תשי (לב, יח) – **י'** קטנה

= חמש אותיות משונות: ארבע גדולות + אחת קטנה

סה"כ עד גחון (ולא עד בכלל) 4+2+2=8 אותיות משונות,

ומגחון עד סוף התורה 2+1+5=8 אותיות משונות.

גחון מהאי גיסא – ראשון מצד שמאל.

אם נבדוק עתה את האותיות המשונות ע"פ גירסת רבי יוסף טוב עלם, אזי תתקבל התמונה הבאה:

חומש בראשית:

בראשית (א, א) – **ב'** גדולה

בהבראם (ב, ד) – **ה'** קטנה

ולבכתה (כג, ב) – **כ'** קטנה

קצתי בחיי (כז, מו) – **ק'** קטנה

ובהעטיף (ל, מב) – **ף** גדולה

הכזונה (לד, לה) – **ז'** גדולה

חכלילי (מט, יד) – **ח'** גדולה

שלשים (נ, כג) – **ם** גדולה

= שמונה אותיות משונות: חמש גדולות + שלוש קטנות

חומש שמות:

כי טוב הוא (ב, ב) – **ט**' גדולה

צא (יא, ח) – **צ**' גדולה

ציץ (כח, לו) – **ץ** גדולה

נצר (לד, ז) – **נ**' גדולה

אחר (לד, יד) – **ר**' גדולה

= חמש אותיות משונות: חמש גדולות

חומש ויקרא:

ויקרא (א, א) – **א**' קטנה

מוקדה (ו, ב) – **מ**' קטנה

גחון (יא, מב) – **ו**' גדולה

והתגלח (יג, לג) – **ג**' גדולה

= ארבע אותיות משונות: שתים גדולות + שתים קטנות

חומש במדבר:

ויהס (יג, ל) – **ס**' גדולה

יגדל (יד, יז) – **ד**' גדולה

מה טובו (כד, ה) – **מ**' גדולה

משפטן (כז, ה) – **ן** גדולה

וטהרתם (לא, כד) – **ם** קטנה

= חמש אותיות משונות: ארבע גדולות + אחת קטנה

חומש דברים:

שמע (ו, ד) – **ע**' גדולה

אחד (ו, ד) – **ד**' גדולה

ממרים (ט, כד) – **מ**' קטנה

קן (כב, ו) – **ק**' גדולה

והתמכרתם (כח, סח) – **כ**' גדולה

וישלכם (כט, כז) – **ל**' גדולה

ופתלתל (לב, ה) – **פ'** גדולה

הלה' (לב, ו) – **ה'** גדולה

תשי (לב, יח) – **י'** קטנה

אשריך (לג, כט) – **א'** גדולה

= עשר אותיות משונות: שמונה גדולות + שתיים קטנות

סה"כ עד גחון (עד ועד בכלל) 16=3+5+8 אותיות משונות,

ומגחון עד סוף התורה 16=10+5+1 אותיות משונות, גחון מהאי גיסא – אחרון מצד ימין.

ויתכן שזו היא בעייתו של רב יוסף "וא"ו דגחון מהאי גיסא או מהאי גיסא" – האם גחון הוא ראשון מצד שמאל או אחרון מצד ימין. כלומר האם גירסתינו היא נכונה, או שמא גירסתו של רבי יוסף טוב עלם, ותשובת הגמ' "אנן לא בקיאין". וכדאי לדעת שכתוב במדרש רבה בסוף פרשת אחרי מות צור ילדך תשי' זעירה, ולית בקרייה כְּוָתָה (יו"ד קטן יותר אין בחומש), זאת אומרת, שמי שסובר שבחומש במדבר כה י"א פינחס יש יוד קטן - טועה.

ב. ענין דרש דרש

"דרש דרש (ויקרא י, טז) חציין של תיבות" (קידושין ל, א). ראיתי בספר "אהבת תורה" (קראקא תרס"ה) לרבי פנחס זלמן סג"ל איש הורוויץ בעמוד ד', שמעלה אפשרות שמדובר על חציין של התיבות הכפולות שבתורה, כגון הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ (בראשית ז, כא).

בדקתי בכל התורה, ומצאתי כי ישנם 91 מקרים של תיבות כפולות. ואם נוריד מתוכם את "לך לך" (בראשית יב, א) ואת "שם שם" (שמות טו, כה) שהם תיבות כפולות, אך שורשים נפרדים, אזי ישארו 89 מקרים שהאמצעי בהם הוא "דרש דרש", 44 לפניו ו-44 לאחריו.

ומענין שכאן הגמ' לא שואלת מהאי גיסא או מהאי גיסא, כי הגמ' ידעה שזה באמצע.

ואלו הם ה-89:

סה"כ 89 תיבות כפולות, 44 לפני דרש דרש, ו-44 לאחריו.

ג. בענין והתגלח חציין של פסוקים

אחר העיון והבדיקה, חושבני כי יתכן להסביר שהכוונה היא רק על הפסוקים שבהם מופיעות אותיות גדולות, ישנן בדבר זה שתי נוסחאות, ע"פ גירסת ספרי התורה שלנו יש 9 פסוקים כאלו, וע"פ גירסת רבי יוסף טוב עלם יש 23 פסוקים כאלו. ולפי שתי הנוסחאות "והתגלח" הינו הפסוק האמצעי.

על פי ספרי התורה שבידינו מספר פסוקים שבהם אותיות גדולות – תשע:

חומש בראשית:

(א, א) – **ב'** גדולה

חומש שמות:

נצר חסד (לד, ז) – **נ'** גדולה

אחר (לד, יד) – **ר'** גדולה

חומש ויקרא:

גחון (יא, מב) – **ו'** גדולה

והתגלח (יג, לג) – **ג'** גדולה

חומש במדבר:

יגדל (יד, י"ז) – **י'** גדולה

חומש דברים:

שמע... אחד (ו, ד) – **ע'** גדולה + **ד'** גדולה

וישלכם (כט, כז) – **ל'** גדולה

הלה' (לב, ו) – **ה'** גדולה

הפסוק שבו "והתגלח" באמצע, 4 פסוקים מימין (1+2+1) ו-4 משמאל (1+3).

ע"כ לפי הגירסא שלנו.

לפי גירסת ר' יוסף עלם ישנם 23 פסוקים שבהם אותיות גדולות, 11 מימין, ו-11 משמאל, הפסוק האמצעי – שכתוב בו "והתגלח".

חומש בראשית:

בראשית (א, א) – **ב'** גדולה

ובהעטיף (ל, מב) – **ף** גדולה

הכזונה (לד, לה) – **ז'** גדולה

חכלילי (מט, יד) – **ח'** גדולה

שלשים (נ, כג) – **ם** גדולה

חומש שמות:

כי טוב הוא (ב, ב) – **ט'** גדולה

צא (יא, ח) – **צ'** גדולה

ציץ (כח, לו) – **ץ** גדולה

נצר (לד, ז) – **נ'** גדולה

אחר (לד, יד) – **ר'** גדולה

חומש ויקרא:

גחון (יא, מב) – **ו'** גדולה

והתגלח (יג, לג) – **ג'** גדולה

חומש במדבר:

ויהס (יג, ל) – **ס'** גדולה

יגדל (יד, יז) – **ד'** גדולה

מה טובו (כד, ה) – **מ'** גדולה

משפטן (כז, ה) – **ן** גדולה

חומש דברים:

שמע... אחד (ו, ד) – **ע'** גדולה + **ד'** גדולה

קן (כב, ו) – **ק'** גדולה

והתמכרתם (כח, סח) – **כ'** גדולה

וישלכם (כט, כז) – **ל'** גדולה

ופתלתל (לב, ה) – **פ'** גדולה

הלה' (לב, ו) – **ה'** גדולה

אשריך (לג, כט) – **א'** גדולה

עד הפסוק שבו והתגלח יש 11 פסוקים בהם יש אותיות גדולות (5+5+1) ולאחריו 11 פסוקים (4+7).

אולי לזה כיוונו חז"ל.

ד. ענין עי"ן דיער

"עי"ן דיער חציין של תהלים" (קידושין דף ל, א). ויש לדקדק האם הכוונה לחצי התיבות, או לחצי האותיות. ומסתבר כי הכוונה היא לחצי האותיות, משום שאחרת מדוע נקטו באות ע' דוקא. ובאמת בעין יעקב הגירסא היא "עי"ן דיער חציין של תהלים באותיות". אולם הרש"ש מדקדק מדלא קאמר: חציין של אותיות, כדאמר גבי ס"ת, שהכוונה היא

גם לתיבות וגם לאותיות. ומוסיף הרש"ש, כי טרח ומנה, ומצא שיותר מאלפים תיבות יתירים בחצי הראשון עד מיער. אף אני בדקתי בספר תהלים הכתוב כמעט בשוה בכל דף, ומצאתי למעלה משני דפים ומחצה עדיפים בחצי הראשון ע"פ האחרון.
בדקתי, אולי הכוונה היא לאותיות המשונות שבתהלים, ומצאתי כי קיימות שתי גירסות בזה, ואלו הן:

הגירסא המקובלת:

לשוא (כד, ד) – ו' זעירא או קטיעא
הלעולמים (עז, ח) – **ה'** רבתי
זרמו (עז, יח) – ז' זעירא (ס"א)
מיער (פ, יד) – **ע'** תלויה
וכנה (פ, טז) – **כ'** רבתי
קן (פד, ד) – **ק'** רבתי
המרו (קז, יא) – ה' זעירא (ס"א)

גירסת רבי יוסף טוב עלם:

על כן (יח, נ) – **ע'** גדולה
ונפשו (כב' ל) – ו' קטנה
הלעולמים (עז, ח) – **ה'** גדולה
מיער (פ, יד) – **ע'** תלויה
וכנה (פ, טז) – **כ'** גדולה
קן (פד, ד) – **ק'** גדולה

בין לפי הגירסא המקובלת ובין לפי גירסת רבי יוסף טוב עלם, ע' דיער הוא חציין של אותיות המשונות בתהלים.
ויש לשים לב, דכל אותיות ותיבות אלו משונות הן, כלומר, ע' דיער תלויה, ו' דגחון רבתי, דרש דרש שתי תיבות סמוכות, והתגלח הג' רבתי, וכנראה הודיעו לנו חז"ל חצי התיבות ואותיות משונות, של ספרים הרגילים בפי כל ישראל – תורה ותהילים. וזו להשערתנו, וה' יאיר עינינו בתורתו.

ה. ענין והוא רחום חציו דפסוקים

מקובל כי מספר פסוקי תהלים, הוא 2,527, אולם זו היא שגיאה, ומספר האמיתי הוא 2,528. חצי מהמנין לפי זה הוא 1,264, כלומר הפסוק "ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו

לו", אך לא יאה לעשות סימן עם פסוק זה. הפסוק שלאחריו הוא "וליבם לא נכון עימו ולא נאמנו בבריתו" וגם פסוק זה אינו מתאים לסימן, ולאחריו בא הפסוק "והוא רחום יכפר עון" וכו'.

ספר ראשון - 638 פסוקים
ספר שני - 495 פסוקים
ספר שלישי - 368 פסוקים
ספר רביעי - 323 פסוקים
ספר חמישי - 704 פסוקים
סה"כ – 2,528
חצי פסוקי תהילים 1,264 = 2,528:2
נוכל לבדוק, בספר א' של תהלים 638 פסוקים
בספר ב' 495 פסוקים
פסוקי מזמור עג 28 פסוקים
פסוקי מזמור עד 23 פסוקים
פסוקי מזמור עה 11 פסוקים
פסוקי מזמור עו 13 פסוקים
פסוקי מזמור עז 21 פסוקים
סה"כ 1229, עד 1264 חסר עוד 35 פסוקים (ע"ח, ל"ה) אחריו "ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו", (ע"ח ל"ו) "ולבם לא נכון עמו, ולא נאמנו בבריתו" (ע"ח, ל"ז) לכך בחרו חז"ל לסימן את הפסוק שאחריהם "והוא רחום יכפר עון" (ע"ח, ל"ח).

ו. בענין מספר הפסוקים שבתורה

"ת"ר חמשת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי ס"ת, יתר עליו תהלים שמונה, חסר ממנו דברי הימים שמונה" (קידושין ל ע"א).

ויש להקשות, דבכל החומשים מצויין כי מספר הפסוקים 5,845 ולא 5,888. ועוד, מדוע, השוו חז"ל לתהלים ודברי הימים, ולא למשל לישעיהו ומשלי וכדו'. ועוד, מה שהקשו תוס', דע"כ מנין פסוקי התורה הרבה יותר מתהלים, ועי' מש"כ המהרש"א ליישב בדוחק רב. וכבר כתבנו לעיל דמנין התהלים הוא 2,528, וכן מנין דברי הימים הוא 1,656 וכתוב בסוף תהילים 2,527.

וראיתי עין יעקב קטן ע"פ "קנמן בשם" מר' יהודה אידל הלוי עפשטיין (תלמיד ר' חיים מוולוז'ין), שראה בספר ישן נושן "כתר תורה" ביאור נפלא.

בגמ' לפני זה נאמר "לפיכך נקראו ראשונים סופרים שהיו סופרים כל האותיות שבתורה", ולחז"ל היתה מסורת שמספר פסוקי התורה 5,888, אך בתורה ישנם 5,845 בלבד, פסוק נקרא לפעמים לא כל הפסוק רק חלק ממנו (דהיינו שלושה מילים) באו חז"ל ואמרו, שנוסף לפסוקי התורה נמצאים שמונה פסוקי תורה בתהלים, ושלושים וחמישה פסוקים בדברי הימים, וסימנך "והמה בכתובים". ומדוע אמרו חסר ממנו דברי הימים שמונה – לתועלת הזכרון והשינון אמרו כן, משום שהמספר 8 נאמר כאן פעמים רבות, בתורה 5,888, ויתר עליו בתהלים 8, לכך אמרו חסר ממנו ד"ה 8, כלומר מה שחסר בתורה מלבד השמונה שבתהלים, כולם נמצאים בד"ה.

ומעתה מדויקת לשון הגמ' "הוו פסוקי תורה" ולא נאמר בתורה 5,888 פסוקים, זאת משום שלא כל הפסוקים נמצאים בתורה, אלא שכולם הם "פסוקי התורה".

הנה לפניכם ציטוט של דברי ר' יהודה אידל הלוי עפשטיין "קנמן בשם"

ת"ר חמשת אלפים וכו', עי' תוס' והגהת הגרי"ב ז"ל לדברי המהרש"א על התו' וכל הברייתא ופירוש המפרשים ז"ל והכל בלתי מובן, אבל אעתיק לך מה שמצאתי בס' קטן שנקרא, כתר תורה, ולדעתי כיוון בו אל המחבר האמת, ועל הבקיאים בספרי תנ"ך לחפש אחרי' וזה לשונו ממש, למען יזכר לטוב שם משמואל הוא ניהו מר אבא מורי הרב החריף הנגיד מוהר"ר שמואל יכבדש זצ"ל, עלי לקיים מילי דאבות שהיה מרגלא בפיו שכל מי שאינו מוליד ומחדש משכלו ובינתו ודעתו איזה חידוש בתורה הוא נקרא עקר וע"ז הבטיח להם הקב"ה בברכותיו ולא יהיה בך עקר ועקרה הוא נקרא מי שאינו יכול לקבל שכל שיוכל להוליד ולחדש מזה דבר ובבהמתך הוא בר דעת קטן ע"ד דרש רז"ל אפילו בבהמין שלך יכול הוא לחדש איזה דבר מה בתורה יהיה מי שיהיה וכל מי שמחדש איזה דבר מחוייב ללמד ולהודיע לאחרים כמבואר בס' חסידים סי' תק"ל כו', וזהו כי על כל נעלם יבא במשפט, ע"ש לשונו, וכותב אני איזה חידושים מעטים שחדשתי בעז"ה (קדושין ל') ת"ר חמשת אלפים שמונה מאות ושמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי תורה יתר עלי' תהילים שמונה, חסר ממנו דברי הימים שמונה ע"כ. הקשו תוס' תימא דע"כ בחומש יש יותר ומהרש"א תירץ קושייתם וכבר הקשו עלי' כל המפרשים עי' ס' פ"י מ"ש עליו, ובר מן דין מאי שייכי דתהלים ודברי הימים לחומש שבתורה, ועוד במה יתורץ על דברי הימים שחסר כמה אלפים פסוקים והוא פלא, ולענ"ד שבעל הגמרא לא נחית לא למניינא פסוקי דתהלים וד"ה רק שקבלה היתה בידם שיש חמשה אלפים תת"פח פסוקי תורה כמבואר בברייתא אך כפי שנמסר במסורה כעת אינו

נמצא רק חמשה אלפים תתמ"ה נמצא שנחסר שלשה וארבעים פסוקים, וכבר הקשה זאת המדקדק רבי אליהו בחור בספר כח ה' וגם בש"ס דפוס קאפוסט נדפס על הגליון תמיה זאת ע"ש ועל תמי' זאת מתרץ בעל הגמ' על הברייתא שהיות שהמ"ג פסוקי תורה נמצאים בתהלים ובדברי הימים כלשון של תורה עם כל הר"ת וס"ת וצירופים היוצאים מהם ויש מהם פסוק משלושה תיבו' ע"פ האתנחת' כמו שמצינו כמה פסוקים מג' תיבו', וה"פ יתר על הפסוקים הנמצאים כעת בתורה נמצא עוד שמונה פסוקים בתהלים כפי שנרשמים למטה ולא יותר, גם בד"ה נמצאים לשון פסוקי תורה חמשה ושלשים וה"פ שחסר ד"ה שמונה מחמת שהם נמצאים בתהלים ויהיו ס"ה חמשה אלפים ותתפ"ח פסוקים סימן בדרך צחות והמה בכתובים היינו תהלים וד"ה. וה' יראנו נפלאות בתורתו א"ס.

וידקדק "לשון הוו" פסוקי תורה ולא לשון כתוב בתורה, עכ"ל המחבר הנ"ל.